

Lo Catalanista

Semanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondència al Director. Los originals no 's tornan.

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Calderón, 36.--Teléfono, 186.

Representació Administrativa á Barcelona
Llibreria de Alvar Verdaguer Rambla Mitj, 5

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell	2 rals al mes.
Fora	8 " trimestre.
Un número sol	0'20 ptas.
Anuncis á preus convencionals.	

Xampany Catalá de la acreditada marca **CODORNIU**
de San Sadurní de Noya.

Se ven en las confiterías de Pere Fornalleda, «La Confiansa» de Vila jermans, Rosendo Crous, Joseph Garriga, en la droguería de Joseph Forinosa y en las principales fondas.

BOYRAS D' ESTIU

Ja tenim altre vegada en dansa la qüestió d'eleccions. Ja 'l senyor ministre de Governació 's disposa á tocar la campaneta pera que s'aixequi 'l teló y 's representi 'l denarit complement de la comedia insulsa que en lo Congrés s' ha representat durant mesos y mesos.

Vaja, que 's vol que 'ls ciutadans se morin de fástich, are que ho estan ja de riurer.

Y lo pitjor no es la comedia ahont nostres pares graves de la pàtria hi jugan, qui mes qui menos, lo trist paper de bufons, es la entrada que es cara y obligada per tothom.

Es un espectacle 'l que 'ns han donat nostres namants polítics en la última legislatura compost per la barreja estranya de lo inútil y lo ridícol, de lo iusustancial y de lo incapàs del bé que pensa fá fins relatarho per no martiritzar mes las orelles del desvalgut pays que 's revolca en sa agonia.

Passem un vel á n' aqueixa causó enfadosa que terminá com tots sabem entre la cridoria y l' escándol, deixem els pares de la pàtria ab interweaves de periodistas allá en los balnearis ahont descansan dels grans (?) treballs y de las extremas lluitas sostingudas durant una endémica

llegislatura, que 'l pays reposti, que vingui la pau, la pau desitjada, encare que siga solsament momentànea, que 'ls periòdichs de Madrit no 'ns empestin ab relacions *ab libitum* del gallejar dels polítics en *ambas càmaras*, deixem que 'l pays vagui entre 'ls vapors estivals entant que 's disposi en mitx de son enervament a recullir las últimas engrunas de son fatigos trevall, arreconantlas pera pagar los nous impostos que inventi la Hisenda pera mes empobrirnos.

Pero no, no es aixís; quand s' escorria 'l teló de l' últim acte de la política comedia, quand tothom respirava perque al fi s' havia acabat, sortí un avisador en forma de ministre de governació anunciant lo saynete d' eleccions generals de diputats provincials.

Pays; assentat donchs altre vegada en ta espelissada cadira y tant si vols com no, disposat á escoltar l' antich saynete... modificat segons las épocas y circunstancias, variat de personatges pero no de tipos, antich pero fi de sigle.

Primer cuadro, la escena á casa 'l governador, qui te dos plechs l' un desclós y l' altre tancat encara.

Gobernador.—(llegint)... Espero sabreis defender los derechos individuales para que se mantenga incólume la moralidad; para que prevalezca la justicia... etc. El ministro de la gobernación.

(Mitxa rialleta del Governador, desclou l' altre plech y avants diu:)

—¿Para que estoy yo?!

(Llegint)... Aquí teneis el encasillado, os recomiendo á estos señores que han de triunfar á toda costa pese á quien pese....

(Altra rialleta del Governador)

—¿Para que estoy yo?

(Llegint)... de lo contrario... etc. El minist....

Després entra un senyor que no es molt vell mes no obstant li diuen Abuelo 'ls que l'acompanya, enrahona molt correcte, s' expresa ab finura y si se 'l contradiu s' enfada y aixeca la vara de la injusticia, y quan s' en vá ab lo ramadet y s' acaba 'l primer cuadro, lo Governador está convensut.

Los altres dos cuadros passen en los respectius districtes, resultan demes moviment que 'l primer, ja que 'l conjunt es mes abigarrat. Voluntats que 's compran, conviccions que 's doblegan, xarlatans de fora que recomanan aquell específich *cúralo todo*, saltimbanquis ab sos equilibris, garrotadas que 's perden, xampany que 's vessa, urnas que 's trabocan... ciutadans honrats que maleheixen l' esqueró spectacle d' aquesta política xorca.

Es lo que dona de si lo parlamentarisme espanyol del cual s' envaïeixen nostres vergonyants ó desvergonyits polítics.

¡Prou t' ho pensavas, pays, trovar un momentani repós reparador de tas forsas! No ho creguis ni ho somis may seguint l' actual marxa. Al hivern sufrirás lo fret del Parlament, al estiu la calor dels desvagats mi-

nistres; al hivern s' arraulirán las fullas de ta soca, al estiu tindrás set y se 't tancarán las fonts, fins que la incurable anémia 't mati.

Pays, redressat, encare és hora de cobrar sanch nova. Pays, fuig dels xarlatans curaderos que t' enmatsinan. Lo Regionalisme, la nova casa d' antich fonament te dona hostatge, axoplugat sota 'l trespol generós, allí hi trovarás descans, allí s' fortificarán tos menbres saturats del bon ayre que s' hi respira.

SECCIÓ POLÍTICA

Acostantse las elecciones, sigan per lo que 's vullguin, natural era que 'l ministre de la Governació tragués á reluhir las frasses de cajon en aquestos cassos, recomanant y fins exigint als governadors de las provincias *la sinceridad electoral, el libre ejercicio de los derechos individuales, etc. etc.*

Es lo de sempre.

Casi podrian estalviar-se tanta feyna citant al efecte solsament las circulars electorals que s' han escrit fins are.

Ab aixó si que tots han tingut lo mateix criteri. Ningú fins avuy ha recomanat oficialment la farsa electoral ni las tupinadas.

Eso... no se dice, se hace.

* *

Lo mes xistós d' aquestas circulars als governadors de provincias segons nos ha contat un que ja s' hi ha fet 'ls seus y no fa de l' ofici, es lo que no 's veu.

De moment, nos deya aquest *integérrim* ex-governador, sembla que 'l govern no vol de cap manera altra cosa que l' imperi de la rahó y de la llei y que per mes que aquestas cosas no deuen recomanarse als funcionaris públichs donchs justament per aixó existeixen, ó 's fa veurer quant menos, es tant fort lo desitj de sinceritat qu' anima al ministeri que no 's causa may de repetirho.

Peró, continuava, com mes un s' hi fixa mes se va convencent de la necessitat de no obrar á la lleugera. A copia de mirar y remirar la circular per tots cantons, de dret, de revés y á contra claror, al últim s' arriba á veurer ben clar *donde está la Pastora*.

Y desapareix la capa superficial de justicia y moralitat gubernativa que tant resplandia, pera eixir palpablement lo modo y manera de fer la pasterada, los candidats qu' han de sortir vulgas no vulgas y fins los resorts que s' han de tocar pera conseguirho.

Per aixó 'ls práctichs en l' ofici, al rebre las circulars gubernativas en épocas electorals, ni 's molestan sisquera en pasar la vista per las ratillas estereotipadas del desobre.

La questió es indagar *donde está la Pastora* y á cumplir al peu de la lletra.

Hi vá 'l destino y no es cosa de perdre la ganga que s' ha conseguit á copia de tantas servituts y barretadas.

La comedia parlamentaria, ha inventat aquesta nova escena de magia, pera engatusar als infelissos que encara hi quedan ab la boca badada.

Y en Castelar que vaigi rellant que no hi ha mes per demanar un cop establert el *matrimonio civil, el jurado y el sufragio universal*.

Sort que pera 'ls seus no ha sigut may ingrát lo secret de la Pastora.

Lo ministre de la Governació, lo moretista senyor Aguilera, ha ideat un plan de primera forsa pera arreglar la qüestió social.

Al efecte 's prepara pera posar á la pràctica sas lluminosas teorías, consistents en la construcció de un soberch Palau pera las Corts espanyolas á fi de reunir en un edifici lo Congrès y 'l Senat; un grandíss Hòspital pera poguer atendre y cuidar als malalts pobres y una gran casa de Beneficencia, ahont acullir los dévalguts, invalids y demés infelissos á que flagelli la miseria.

Tot aixó, naturalment, á Madrid y ab dinérs del Estat.

Llastima que *no sea verdad tanta belleza.*

Y es que 'l senyor Aguilera no s' ha fixat en que d' aquest arreglo no se 'n diu social sino arreglo local.

Y encara es un arreglo local, desarreglant lo general ja que per atipar als treballadors de Madrid s' haurán de castigar mes encara als infelissos treballadors de las demés regions d' Espanya.

Si aixó 's porta á la pràctica ja fora 'l colmo del centralisme espanyol.

Fins avuy han pagat las regions espanyolas tots los sous de la gent que per Madrid passeja rumbejant á costas nostras, ab nostres dinérs 's manté als empleats de totas menas que desde 'l Centro envian per tot á infestar la admosfera honrada y treballadora de las regions, hem pagat l' Hipodromó de Madrid, subvencioném 'l Teatro Real, satisfém 'l gasto de las Exposicions que en la capital se verifícan; en una paraula sostenim gran part de la vida que disfruta la *villa del oso y el madroño*.

No mes falta ara que 'ns faigin pagar los edificis que projecta 'l senyor Aguilera pera contribuir aixis al sosteniment de las familias treballadoras madrilenyas, com si las demés regions espanyolas, fermessin los gosos ab llangonissas.

¿Donchs porque serveixen l' Ayuntament y la Diputació madrilenya, si fins de lo que mes los hi pertoca s' ha d' encarregar l' Estat ja prou tronat ab sas continuadas disbauxas?

¿Ni per aliviar la situació dels treballadors pobres serveixen las duas corporacions madrilenyas?

Si aixó hagués d' anar endevant tan se valdria fer una nova Lley consignant que 'ls dinérs que s' abocan á la Hisenda baix lo nom de contribucions é impostos, se destinaran á pagar los gastos de totas las familias de Madrid que ho sollicitin.

Aixis al menos podriam dir ab autorisació de la llei, que la capital d' Espanya viu única y exclusivament de las almoynas y sobransas de las regions espanyolas.

Lo govern sagasti ha tingut una altra rellicada.

Gracias á la lleugeresa del capitá general d' Aragó que s' incautá de uns terrenos que per res pertenyían al ram de guerra, los aragonesos y al seu devant l' Ajuntament de Zaragoza ha reclamat energicament al Poder Central ab formas que 's veu que 'ls ministres no 'ls hi ha agradat gayre.

Lo ministeri creyent apaciguar la cosa ha ordenat que se incauti dels consabuts terrenos la Hisenda espanyola y ha fet un pa com unas hostias.

Los aragonesos que no son com 'ls morts de gana de la politica que ab qualsev o pastel s' accontentan, sino que representan encara un poble gran y de gloriosa historia, han pres l' assumpto ab la dignitat deguda y l' Ajuntament en massa ha presentat la dimissió al governador de Zaragoza.

Y no contents d' aixó han concedit al govern pera que resolgui, un plasse de cinch dias, durant los quals desempenyarán los carrechs, pera abandonantlos despres, sinó es estrictament respectat lo dret dels aragonesos.

També 's parla de desautorisar al celèbre Moret que justament es diputat per aquella circumscripció y que atrafegat ab la entrega dels interessos espanyols a las potencias extrangeras, no s' ha cuydat pera res de lo que reclama 'l seu districte.

Molt be pels aragonesos; tinguin constancia y dignitat y 'l govern de pa sucata ab oli qu' avuy tenim no tindrà mes remey que confesar lo *mea culpa*.

Ahir los navarros, avuy los aragonesos, nos ensenyan com se fan respectar los pobles que s' estiman.

¡Que no faria Catalunya si volgués decididament entrar en lo camí que aconsella la dignitat y la vergonya.

Veritat es que no tenim representants oficials que tinguin sanch catalana a las veinas, pero bo fora reflexionar que de seguir aixís, tothom conseguirà lo que desitgi menos los catalans que serem los mes despreciats de la Peninsula.

CENTRE GRACIENSE

Segon Certàmen Literari.—18 Agost 1894.

CARTELL CONVOCATORIA

Premis ordinaris oferts per lo Centre Graciense.

«Flor Natural».

Premi d' honor y cortesia a la mellor poesia de tema-lliure. El poeta llorejat eligirà Reyna de la festa.

«Un objecte d' art alegòrich en bronze» a la mellor oda *A la Patria*, escrita en català y dant la preferencia a las que aplaudeixin algun fet gloriós de la Historia de Catalunya.

«Una artística escribania» a la mellor poesia *Al Progrés*.

Premis extraordinaris. Oferta del Magnífich Ajuntament Constitucional d' aquesta Vila.

250 pessetas al autor del mellor treball que desentrrotlli 'l tema *Salubritat de las poblacions*.

Oferta del M. I. Sr. D. Agustí Viñamata Diputat Provincial per aquest Districte.

«Un objecte d' art» al autor de la mellor Elegia a la memoria d' un català ilustre.

Oferta del M. I. Sr. D. Santiago Malla Diputat Provincial per aquest Districte.

«Historia de Inglaterra» (2 tomos ben encuadernats) al que mellor cantí las virtuts y bellesas moral y fisica de una esposa model y mare exemplar.

Oferta del M. I. Sr. D. Joseph M. Serracilara Diputat Provincial per aquest Districte.

«Un objecte de art» al autor del mellor «Tractat de Teneduria de Llibres per ús dels alumnos de primera y segona ensenyansa.

Oferta de la Societat Económica Graciense de Amichs del País.

Paris-Roma-Berlin (3 tomos luxosament encuadernats de la obra ilustrada *Las Grans Capitals*) al autor del mellor treball en prosa, dividit en 5 capítols y escrit en forma y estil propis de una lectura popular, desenrotllant lo tema: «Nocions fundamentals de las Bellas Arts y aplicacions plásticas de las mateixas, pera la educació del gust estètic popular y foment del ornat y policia de las poblacions».

La Societat Económica s reserva lo dret de publicar en la forma que cregui convenient lo treball que resulti premiat.

Oferta dels senyors rectors de St^a. Maria de Jesús, Sant Joseph y Sant Joan.

«Una artistica escribania de bronze» al que mellor canti, ab tres sonets las excelencias de las tres virtuts teologals *Fe, Esperansa y Caritat*.

Oferta del Professorat Municipal.—«Una obra científica y literaria al que mellor diserti sobre 'l tema «Medis conduhents á dignificar lo Magisteri y la personalitat del mestre.

Oferta dels periódichs de la localitat, «La Linterna de Gracia la Revista Graciense, y El Aparecido»:

«La Divina Comedia» á la mellor poesia que critiqui los excesos del noticierisme.

Oferta del propietari de la *Linterna de Gracia*.

«100 pessetas y 100 exemplars impresos del treball que 'n resulti premiat» al que mellor demostrí la conveniencia de que las empresas periodisticos interessin á sos redactors en los beneficios, y manera de portarho á la práctica.

CONDICIONS GENERALS

Tots los treball concurrents al Cértamen deurán esser originals á onedit y entregats per tot dia 31 de Juliol en lo domicili del Centre Graciense, Major 29 principal.

Formarán lo Jurat Calificador los senyors D. Eduard Vidal y Valencia, D. Joseph Roca y Roca, D. Francesch Ubach y Vineta, D. Pere Garri-ga, D. Anton Gavalda y D. Francesch Soler y Roca, Secretari.

CONCURS REGIONALISTA

DEL

«CENTRE CATALÁ» DE SABADELL

VEREDICTE DEL JURAT

Lo premi de 300 pessetas ofert pel «Centre Catalá» de Sabadell al autor de la mellor *Cartilla foral* que, á semblansa de la publicada á Navarra per don Hermili Olóriz, reuneixi ab la

major concisió y claretat possibles lo procés d' agravis y exposicions de que ha sigut víctima Catalunya fins á sa actual decadencia, y 'l capítol de reivindicacions administrativas y polítiques que constitueixen lo programa y bandera del Regionalisme catalá, ha sigut concedit á la Cartilla catalanista n.º 8. *Compendi dialogat del programa catalanista*. Lema: «Del dia ensá que aquells homens stranyys son stats, etc., etc.» (La fi del Compte de Urgell.)

Lo dia 1.º d' Agost á las 9 del vespre, celebrarà lo «Centre Catalá» una solemne sessió en la qual se obrirà lo plech del autor premiat y 's donará lectura de la *Cartilla catalanista*.

Lo que 's fá públich pera coneixement dels interessats.

Sabadell 22 de Juliol de 1894.

Lo President, ANGEL GUIMERA. *Lo Secretari*, ANTONI DE P. CAPMANY

NOVAS

En atenció á que lo vinent dimecres y d' jous celebra nostra ciutat sa Festa Major y al objecte de doná als nostres abonats compte detallat de los actes y diversions que en tals dias se celebrin, deixem de publicar vuyt planas en la edició d' avuy las quals publicarem en altre edició lo vinent dimecres.

Segons se 'ns diu, la casa venedora d' objectes d' art nomenada Hotel de Ventas de Barcelona ha Hogat lo saló Cruz ahont hi tindrán per vendre durant los dias de la Festa Major, cuadros y altres objectes propis del negoci á que 's dedica aquellá casa.

Lo oficial primer de Correus y Telégrafos, nostre bon amich, D. Joan R'izzo, se ha encarregat novament de aquesta Administració.

Ha arribat á aquesta ciutat de retorn de Buenos Aires nostre particular amich y compatriot D. Feliu Llonch y Sanmiquel.

Li donem la venvinguda.

Lo dia 2 del próxim Agost á las 11 del matí tindrà lloch la solemne inauguració de la Exposició de Bellas Arts que els artistes fills de Sabadell han organisat pera donar una patent mostra del important desentrotillo que han prés las arts en nostra ciutat.

Autorisats per la Comissió organitzadora, donem públicament las gracias als Srs. Galofre, Tamburini, Capdevila, Sans, Coll, Sola, Bernardet Berga y altres artistes de Barcelona que demanaren lloch en la Exposició y que ha sigut imposible complaurels per la carència de lloch y per constar en las convocatorias que la Exposició seria dels fills de Sabadell y forasters residents en aquesta ciutat. La Comissió organitzadora que tenia projectada en principi una Exposició regional catalana la verificará dintre de poch, ab la deguda importancia y mediant lo temps que 's necessita pera organitzar-la degudament. De manera, que, la actual Exposició instalada

en lo «Centre Català», serà la projectada y 's verificarà segons consta en las convocatòrias.

Lo diputat á Corts per aquest districte don Timoteo Bustillo, á qui l'Ajuntament li concedí lo Pendó Principal pera la professó que com es costum deu celebrarse lo primer dia de la Festa Major, ha delegat pera que 'l representi en dit religiós acte al digne President del Gremi de Fabricants don Joseph A. Planas.

Li augurem un numerós y distingit séquit.

Avuy se posará en escena en lo Teatro dels Camps de Recreo, l'obra póstuma del malhaguanyat poeta don Francesch Pelay Briz, escrita ab col·laboració ab en Frederich Soler *L' Agulla*.

Finalisarà la funció ab la divertida pessa en un acte, *La sala de rebre*.

L' Ajuntament ha cedit la Banda municipal pera que executi algunas pessas durant l' acte d' inauguració de la Exposició de Bellas Arts que s' obrirá 'l dia 2 d' Agost, segon dia de la Festa Major, á las 11 del matí, en los Salons del «Centre Català».

Nostre compatrici, l' aprofitat deixeble del barítono Laban, don Joseph Puig y Escursell, debuta ab *Genaro de Lucrècia Borgia* en lo teatro Euterpe lo passat diumenge.

Es difícilíssim judicar á un novell artista y molt mes quant de per mitjà hi existeixen las naturals impressions d' un debutant en sa terra nativa. Mes aixó no vol dir que 's deixin de fer las observacions fillas del bon desitj ab que tot patrici y ab verdader desinterés, aporta pera que en totas las manifestacions brilli per demunt dels altres son poble. Aixís donchs, creyem, que 'l senyor Puig deixantse de cantar óperas y dedicantse, com tenim entés que pensa fer, á serios estudis de vocalisació, de dicció y mimica, arribará á ser un bon tenor, ja que poseheix una ben timbrada veu especialment en las cordas aguda y mitja, encare que no sia molt potent, pero que á forsa d' exercicis no duptem se l' hi desarrol·lará mes, igualment que 'ls graves; te ademés la mitja veu molt fina, que creyém se li mantindrà igual encare que actualment la té un poch oberta, notantseli bastant en los passos de falset desde 'l *mi*, cosa fácilmente curable ab l' estudi.

De totas maneras, nosaltres lo felicitem de cor per la rapidesa de sos progressos, felicitació que si fem extensiva al mestre també la prodiguém á Sabadell, ja que si en lo conservatori del *paese del canto*, ab perseverancia logra brillarhi en Puig, tindrà nostra ciutat un verdader tenor.

La Societat Bizet, empresaria del *Envelat*, que durant los dias de la Festa Major s' aixecará en la Plassa Major, nos comunica que totas las personas que desitjin obtenir títol d' entrada pera 'ls balls que s'hi celebrarán poden pasar á recullir-lo en lo café Euterpe.

Nostre particular amich lo distingit metje don Félix Sotorra, ha tras·ladat son domicili y consultori al carrer de Gracia, 39.

Imprempta de Pere Tugas, Carrer de Calderon, 36, Teléfono, núm. 186.—SABADELL.